

med politiko in sodstvom ter v tej zvezi problemi neodvisnosti sodstva zadnje čase vedno bolj pritegujejo ne le italijansko javno mnenje, ampak tudi italijanske pravnike in politologe. Branje tega dela zbornika me utrujuje v prepričanju, da sta problem neodvisnosti sodstva in dosledno uveljavljanje pravne države zelo trd oreh za vse politične sisteme, ne glede na to kje so krajevno in zgodovinsko umeščeni.

Osmo poglavje zbornika je pripravil Maurizio Fererra in nosi naslov Javne politike. V bistvu gre pri tem poglavju za vprašanje Policy analysis in njene umestitve v politično znanost. Gre tedaj za vprašanje, ki teoretično in tudi pedagoško upravičeno vzburja slovenske politologe, ki v zadnjih letih tudi ne morejo mimo policy analize. Maurizio Fererra ugotavlja, da je glede policy analize italijanska politična znanost v veliki zamudi glede na mednarodni razvoj. Ali kaj takega lahko rečemo tudi za slovensko politologijo ali pa smo vendarle že napravili prve korake? Maurizio Fererra nas pri obravnavanju policy analize usmerja tudi v branje revij, ki ta pojav obravnavajo: Rivista italiana di scienza politica, Stato e Mercato ter še Rivista di scienza dell'amministrazione. Tudi tu se srečujemo z delom, ki ga je pripravil Giuliano Amato in ki ima naslov Economia, politica e Istituzioni. Morda bo Amatu glede na sedanje italijanske politične razmere postalo že kar žal, da ni ostal profesor in morda se bo spraševal, kakšen vrag ga je gnal na italijansko politično barko! V sklepnem delu poglavja se Maurizio Fererra elegantno poslovi: analiza javnih politik je po njegovi upravičeni sodbi najbolj mlado področje italijanskih političnih ved in je tedaj še vse prezgodaj dajati sodbo o tej veji politične znanosti. Ugotavlja, da italijanski politologi tu stojijo pred novimi izzivi in pred nalogo, da nadoknadijo zaostanke.

Vrednost zbornika, ki ga predstavljam zainteresirani slovenski strokovno politološki javnosti, je prav gotovo tudi v informativno bogati bibliografiji, ki jo je pripravil Franco Mattei. Ta obsega tako članke in razprave iz številnih italijanskih in svetovnih politoloških revij kot tudi samostojna dela, knjige in zbornike. V glavnem se literatura tudi »tehnično-metodološko« naslanja na naslove poglavij v zborniku in tako omogoča kar visoko stopnjo preglednosti in hitre iznajdljivosti.

Slovenska politologija je že v preteklosti dokazala, da ni teoretično, metodološko in empirično zabubljena in da se odpira v svet. Glede na geostrateški položaj Slovenije je slovenska politologija nedvomno zainteresirana, da spozna razvoj italijanskih političnih ved, teoretične dosežke, dileme in tudi meje italijanske politologije. Predstavitev slovenskim družboslovcem po moji oceni v glavnem uspešnega italijanskega zbornika Scienza Politica je seveda le droben, a ne nepomemben korak k spoznavanju tega, kaj se politološko dogaja pri naših zahodnih sosedih.

Boštjan Markič

Prihodnost slovenskega podeželja

(Uredila Ana Barbič)

Dolenjska založba (Novo mesto) je oktobra 1991 izdala knjigo Prihodnost slovenskega podeželja, ki jo je uredila dr. Ana Barbič. Na 259 straneh oz. v petnajstih poglavjih številni avtorji z različnih vidikov izražajo svoje videnje razvoja slovenskega podeželja. Kljub temu da se na slovenskem raziskovalnem področju vendarle nekaj premika, tudi ko gre za razvoj kmetijstva in podeželja, ima izdano delo svojo posebno vrednost, ki se kaže v interdisciplinarnem pristopu strokovnjakov in znanstvenikov različnih disciplin. Po daljšem obdobju relativne zapostavljenosti podeželskega prostora in vztrajnosti maloštevilnih raziskovalcev, ki se niso izneverili znanstvenemu raziskovanju sprememb v podeželskem prostoru, se je interes v zadnjih nekaj letih vendarle postopoma obrnil tudi k temu (večinskemu) slovenskemu prostoru. Ko A. Barbič razpravlja o pojmovanju ruralnosti, povsem upravičeno ugotavlja, da sta bili podeželje in kmetijstvo v senci industrijskega in urbanega prostora. Posamezni predeli te po velikosti majhne, vendar krajinsko izjemno barvite dežele so se v zadnjih dobrih štirih desetletjih izrazito osiro-

mašili, tako da je upravičeno govoriti o širših demografsko ogroženih območjih v Sloveniji.

V knjigi *Prihodnost slovenskega podeželja* s podnaslovom *Prostor, prebivalci, gospodarske dejavnosti* so združena sodobna teoretična dognanja in nekatere praktične izkušnje posameznih avtorjev. Vsebinsko pa se, tako kot jih je razporedila urednica, združuje v pet bolj ali manj sklenjenih delov. Na kratko predstavljamo vsakega izmed njih.

V prvem delu A. Barbič opozori na koncept celovitosti pristopa k razvoju podeželja ter v konceptu pojmovanja »nove« ruralnosti med seboj poveže vse tri temeljne sestavine, kot so: prostor, prebivalci in gospodarske dejavnosti, pri čemer zlasti poudari vprašanje konfliktnosti med kmetijsko pridelavo in vrednotenjem okolja ter konfliktnost med kmetom kot podjetnikom in kot prebivalcem podeželja. L. Gosar uvodni del dopolni s poglavjem o metodološkem pristopu k usklajenemu reševanju razvojnih problemov.

Naslednja tri poglavja avtorjev A. Prose-na, P. Gabrijelčiča in P. Ganterja obsegajo drugi del knjige in se nanašajo predvsem na prostorske sestavine razvojnih projektov: planiranja podeželskega prostora, predlog tipologije kulturne krajine in metodološki pristop k izdelavi modela rabe prostora ter vprašanje družbenih posledic urejanja podeželskega prostora.

Vlogo prebivalcev kot cilj in nosilcev razvojnih projektov v podeželskih skupnostih v tretjem delu knjige opredeljuje A. Barbič. Na podlagi spoznanj nekaterih domačih in predvsem tujih avtorjev ugotavlja, da so razvojni projekti »za ljudi« mnogo manj učinkoviti kot projekti, ki jih sooblikujejo in izvajajo prebivalci, na katere se projekt nanaša. Ob tem še posebej zastavlja vprašanje, kako ustrezno motivirati prebivalce za uresničitev razvojnega projekta, ki ga je s strokovnega vidika pripravila skupina strokovnjakov. J. Dekleva in D. Nikolić pa v krajšem prispevku nakazujeta možen pristop k pospeševanju lokalnega razvoja, pri čemer imajo prav prebivalci s svojimi potrebami in pobudami pomembno mesto. O vprašanju družin z vitalnih in odmirajočih kmetij razpravlja M. Marković, ki iz mnogoštevilnih raziskav ugotavlja velike spremembe v slovenskem podeželskem prostoru v 20.

stoletju. Delež kmečkega prebivalstva se je močno zmanjšal, zmanjšalo pa se je tudi število kmečkih gospodinjstev. Spremenila se je agrarna struktura, obenem pa je naraslo število odmirajočih kmetij. Makarovičeva ugotavlja, da je kar 70 odstotkov kmetij mogoče opredeliti kot odmirajoče kmetije ali vsaj kot kmetije, ki nimajo naslednika. Ugotovitev, da so med regijami precejšnje razlike, navaja na nujnost selektivnega reševanja dane problematike. Avtorica predstavlja kmečko družino z vitalnih in odmirajočih kmetij z vidika njihovih odnosov do kmetije, zemlje, kmečkega dela in poklica ter medsebojne pomoči in ugotavlja, da je z gmotno in moralno pomočjo mogoče tudi oživljati odmirajoče kmetije, pri čemer vidi možnost predvsem v razvoju domače obrti in kmečkega turizma.

Posebna pozornost je namenjena vlogi kmečkih žensk v razvoju vasi in podeželja. A. Rus in M. Rupena-Osolnik ugotavljata, da se kmečko žensko prebivalstvo izrazito stara. Obremenjenost kmečkih žena se z zaposlovanjem v nekmetijskih dejavnostih še povečuje. Ob tem si avtorici zastavljata vprašanje, kako zagotoviti večjo vlogo žensk pri razvoju podeželja. Menita, da je treba dati večji poudarek predvsem družini, boljši organiziranosti v gospodinjstvu, razvoju dopolnilnih dejavnosti ter ustrezni organiziranosti kmečkih žena. Razmisliti bi bilo treba o neki novi organizaciji, ki bi kmečke ženske povezala z drugimi prebivalci podeželja v skupnih prizadevanjih za njegov razvoj.

Četrty del zajema gospodarske dejavnosti na podeželju. M. Kovačič namenja osrednjo pozornost kmetijstvu v razvoju podeželja. Z razvojnega vidika ugotavlja, da so med kmetijami precejšnje socioekonomske razlike oz. različni tipi kmetij, ki imajo različen pomen za nadaljnji razvoj kmetijstva in podeželja (od razvojno sposobnih kmetij, zastajajočih tržnih kmetij, zastajajočih samooskrbnih kmetij, nazadujočih kmetij in kmetij, ki usihajo). Poseben poudarek je namenil vprašanju zadružništva kot temeljni obliki povezovanja kmetov ter njegovemu pomenu v razvoju kmetijstva. Med globalnimi razvojnimi cilji kmetijstva pa opredeljuje naslednje: izenačenje zasebnega in družbenega kmetijstva ter njegova postopna privatizacija, prenova kmetijskega zadružništva na klasičnih načelih, izboljšanje paritete dohodka kmečkega prebivalstva in poveča-

nje kakovosti njihovega življenja, izboljšanje izrabe kmetijskih zemljišč do ekološko optimalne meje, uskladitev pridelave s tržnimi možnostmi, povečanje izvoza visoko kakovostnih izdelkov, ohranitev poseljenosti hribovskega prostora in ohranitev kulturne krajine ter izboljšanje agrarne strukture. E. Azarov v poglavju o vlogi gozda kot sestavnega dela podeželja opredeli vlogo in pomen gozda za človeka in podeželje v njegovi proizvodni in neproizvodni funkciji, ki jo ima ne samo za kmečko ter podeželsko prebivalstvo, temveč za vse prebivalce Slovenije nasploh. S. Kukar pa ta del knjige končuje s poglavjem o pomenu drobnega gospodarstva za skladnejši regionalni razvoj.

V sklepnem (petem) delu knjige so predstavljeni trije konkretni projekti celovitega razvoja določenega dela slovenskega podeželskega prostora (Razvojni projekt Trebnje, Zamisel celovitega razvoja spominskega parka Trebče ter Zasnova in uresničenje razvojnega programa za Zgornjo Mežiško dolino). Avtorji navedenih projektov nakazujejo poti reševanja in svoja razmišljanja, ko gre za interdisciplinarni pristop k celovitemu razvoju konkretnega podeželskega prostora.

V knjigi Prihodnost slovenskega podeželja so prikazane nekatere teoretične in tudi praktične rešitve avtorjev, ki so oz. tudi sami sodelujejo v različnih razvojnih projektih. Klub prizadevanju urednice te publikacije, da bi bila knjiga »kompaktna«, je vseeno opazen »sektorski« pristop, čeprav je treba takoj dodati, da avtorji vendarle izhajajo iz interdisciplinarnega pristopa k reševanju razvojnih problemov podeželskega prostora ter tako z različnih vidikov presojujejo stanje, probleme, teoretične in praktične izkušnje ter nekatere možne rešitve. Zato bo ta knjižna novost vsekakor dobrodošla vsem, ki se ukvarjajo s teoretičnimi vprašanji razvoja slovenskega podeželja kot tudi (ali predvsem) tistim, ki se neposredno sprečujejo s številnimi konkretnimi problemi in o njih sprejemajo odločitve. Izbor tematike morda ne zajema vseh pomembnih tem o razvoju slovenskega podeželja vendar pa je knjiga pomemben prispevek v zakladnico nekaterih teoretičnih in praktičnih spoznanj o razvoju podeželja. Ker obravnavana tematika v slovenski publicistiki do zdaj ni bila tako pogosto zastopana, ima knjiga Prihodnost slovenskega podeželja ob vsebinski pomembnosti še dodatno vrednost.

France Hribernik

Sanche de Gramont:

O Francozih

(The French Portrait of People, izšlo pri S. Pl. Putnam's Sons New York)

Star 37 let je Sanche de Gramont 1969 objavil svojo četrto knjigo. Opisuje Francoze s političnega, ekonomskega, sociološkega, zgodovinskega in psihološkega vidika. Sam je Francoz, rojen v Ženevi, kjer je služboval oče kot francoski diplomat. Študiral je v Franciji in Ameriki, kamor so se preselili leta 1939 po nemškem napadu na Francijo. Bil je dopisnik uglednih ameriških časopisov v severni Afriki, Evropi in drugje. O svoji domovini je zbral veliko podatkov vse od rimske osvojitve Galije do odhoda de Gaulla z oblasti 1969. Težišče je na vsestranski primerjavi nekdanje Francije s sodobno, povojno. To je kritična primerjava z gledišča francoskega Amerikanca, ki svoj predmet dobro pozna, s širših, evropskih vidikov. Gre tudi za osebni zapis, morda dokončno slovo od stare domovine, ko požene korenine v Ameriki. Izhaja iz vojvodske družine. Oče se je kot eden redkih francoskih diplomatov pridružil de Gaulli in med vojno padel. Zdi se, da ga skuša odkriti skozi presojanje degolizma, ko raziskuje, kaj je de Gaulle prinesel Franciji in ali je očetova smrt čemu služila.

Sanche de Gramont spominja na podobne pisce, novinarje publiciste: I. Montanelija z njegovimi deli o Dantejevem stoletju in popularnima zgodovinama Rima in Grkov, L. Barzinja z Italiani, J. F. Ricarda s Per un'altra Italia; raziskovalno analitično novinarko O. Falacci ter drugimi (morda tudi na Frančka Rudolfa. Kratko slovensko zgodovino).

Njegov način pisanja je privlačen, ker uporablja citate in podatke, manj pa osebna mnenja. Kot dober novinar daje predvsem informacijo, ne mnenjsko usmerjanje in manipulacijo. Deluje v smislu: tukaj sem, preberite, ni treba verjeti, ustvariti si svoje mnenje. Tako med drugim, čeprav je aristokratskega rodu, ni proaristokratski in promonarhističen, kakor ni antirepublikanski, antirevolucionaren in antiproletarski. Prej nasprotno; dokaj je kritičen, posebno ko opisuje francoski militarizem, kulturni in jezikovni kolonializem ter šolski sistem.